

DE NESTBOUW VAN DEN REGENBOOGVISCH.

In 1873 ontving de heer P. CARBONNIER te Parijs van den heer PAUL CARBONNIER te Calcutta een aantal levende visschen, waaronder zich eene soort bevond, die zich bijzonder onderscheidt door hare levendige kleuren en door een langen draad, die de plaats inneemt der buikvinnen. Deze visch draagt in Calcutta den naam van Rainbowfish (Regenboogvisch), eene soort van het tot de familie der *Labyrinthici* behoorende geslacht *Colisa*. Men treft hem aan in de vijvers en de slooten der landstreken, die door den Ganges besproeid worden. De grootste lengte, die hij bereikt, is 4 cM.

De regenboogvisch is een der fraaiste onder de bekende vischsoorten, en men staat verbaasd over den kleurenrijkdom, welken het der natuur behaagd heeft aan dit kleine diertje te schenken.

Tegen den rijtijd zwemt het mannetje onophoudelijk om het wijfje rond, waarbij hij zorg draagt haar door het uitspreiden zijner schoone vinnen in staat te stellen zijne kleurenpracht te bewonderen. Met zijne lange voeldraden, waarvan boven sprake was, raakt hij haar in alle richtingen aan, totdat zij als 't ware overprikkeld door zijne liefkozingen de vlucht kiest. CARBONNIER meent te hebben opgemerkt, dat al die bevallige wendingen van het mannetje en al die verliefde bewegingen zekeren invloed uitoefenen op de physische gesteldheid van het wijfje en op de volkomen ontwikkeling der eieren.

Daarop begint het mannetje de noodige aanstalten te maken voor het op handen zijnde leggen der eieren. Hij neemt een weinig waterwiel in den bek en brengt dit naar de oppervlakte van het water. Deze plantjes zouden, daar zij zwaarder zijn dan water, spoedig wederom zinken, maar dit weet onze werkmans te beletten door eenige

luchtbellen op te slurpen en deze achtereenvolgens vlak onder de plantjes weder te loozen, waardoor het zinken voorkomen wordt. Dit herhaalt hij verscheidene malen, en zoo vormt hij den eersten dag een drijvend eilandje dat 8 centimeters middellijn heeft.

Aan de buitenvlakte dezer belletjes bevindt zich geen vettig vocht, zooals bij den chineeschen *Macropodus*, en daarom vereenigen zij zich langzamerhand tot eene enkele grootere luchtbel.

Den volgenden dag gaat het mannetje voort met dezen arbeid, doch nu brengt hij de luchtbelletjes niet nabij den omtrek van het wiertvlotje, maar in het midden daarvan aan. Deze belletjes nu oefenen door hunne grootere lichtheid dan het water eene drukking van beneden naar boven uit, waarvan het gevolg is, dat het wiertvlotje wordt opgetild en zich als een klein koepeldak vertoont, dat op het water drijft.

Nadat het nest op deze wijze aan de buitenzijde gereed is gemaakt, legt de visch er zich op toe daaraan eene voldoende sterkte te geven. Met dit doel brengt hij aan den buitenkant van het nest met dezelfde materialen (wierdraden en luchtbelletjes) een rand aan, die 2 cM. breed is, waardoor het geheel de gedaante verkrijgt van een slappen hoed met breede randen, die 4 à 5 cM. boven het water reikt.

Wanneer hij hiermede gereed is, effent hij het aan de binnenzijde. Hiertoe kruipt en glijdt hij in alle richtingen binnen in het nestje rond om het door de wrijving glad te maken; met zijn bekje zoowel als met zijn borst drukt hij met kracht tegen het vilt; steekt een der plantendeeltjes te veel uit, dan verwijderd hij het, doch niet dan na eerst te vergeefs beproefd te hebben het door aanhoudend stooten met den kop te doen wijken. Zoo slaagt hij er door herhaald wenden en keeren eindelijk in de wanden goed gelijk en zacht te maken.

Is de huwelijksponde nu gereed, dan gaat het mannetje weer om het wijfje heen zwemmen; hij toont haar nogmaals zijn kleurenpracht en raakt haar van tijd tot tijd met zijne aanhangsels aan, waardoor hij haar schijnt uittenoodigen hem te volgen; het duurt dan ook niet lang of het wijfje begeeft zich in het nest. Terwijl zij er de wanden van opneemt en den geheelen bouw in oogenschouw neemt, plaatst zich het mannetje in horizontale richting onder den ingang van het nestje, en draait zich schroefsgewijs, terwijl het koepelvormig bovendeel van het nest aanhoudend den glans zijner schoone kleuren weerkaatst. Nu nadert het wijfje het mannetje weldra zonder aarzelen; zij wendt 'den

kop naar het uiterste gedeelte der staartvin en dringt daaronder verder door tot aan den oorsprong der voeldraden; daarop buigt zij zich in een halven cirkelboog. Het mannetje, dat dezelfde houding heeft aangenomen, strengelt zich om haar heen, keert haar om, en drukt haar sterk met zijne zijde, waardoor eene eerste uitdrijving der eieren plaats heeft. Deze eieren zijn zeer licht en loopen dus geen gevaar te zinken, maar, dank zij een voorzorg die inderdaad bewonderenswaardig is, vormt zich de rugvin van het mannetje, terwijl hij het wijfje tegen zich aandrukt, tot eene holle bocht, in welke verzamelplaats de eieren te gelijker tijd bevrucht worden. Eenigen tijd later heeft hetzelfde nogmaals plaats, en dit herhaalt zich totdat de eierstok geene eieren meer bevat.

Na het kuitschieten verlaat het wijfje het nest, om er niet meer in terug te keeren, daarbij aan het mannetje de zorg voor de opvoeding van haar kroost overlatende, waarvan dit zich met voorbeeldigen ijver kwijt. Met den bek brengt hij de eitjes, die tusschen de wierdeelen zijn blijven drijven, in het nest, waar hij ze zorgvuldig rangschikt; zoo ze te veel opeengepakt zijn scheidt hij ze door eene beweging met den kop en schikt ze zoo, dat zij in één vlak komen te liggen; daarop verlaat hij het nest en haast zich er den uitgang van te vernauwen. Is dit werk afgeloopen, dan zwemt hij op een kleinen afstand van het nest eenigen tijd rond om het in zijn geheel te kunnen opnemen, waarbij het vaak blijkt dat zijn vaderhart niet volkomen gerust is, want herhaaldelijk brengt hij luchtbelletjes aan, die hij met voordacht onder de zwakste en meest bedreigde deelen van het nest loost.

Na een broeitijd van zeventig uren begeeft zich het mannetje in het nest, daar hij voorziet dat de eieren weder zijne zorgen en eene geheel andere middenstof noodig hebben; hij doorboort met den kop het bovenste gedeelte er van; de luchtbellens ontsnappen, en eensklaps valt het uit wierdraden bestaande koepeldakje neer, waardoor tevens de jonge vischjes, die op 't punt staan te zullen geboren worden, in het water terecht komen tusschen de plantjes in.

Alsof hij vreesde dat zijne jongen aan zijne waakzaamheid zouden ontsnappen, haast hij zich hun dit te beletten. Te dien einde trekt hij met kracht aan den buitensten rand van het drijvend kleed, waardoor hij het uit zijn verband rukt, zoodat er een soort van hangende uitgerafelde franje ontstaat, waardoor de jonge vischjes niet kunnen ontsnappen. Wanneer hij van dezen kant niets meer te vreezen heeft,

neemt hij de jongen in zijn bek en verplaatst ze bij tusschenpoozen, waarbij hij altijd die, welke zich aan den rand bevinden, naar het midden terugtrekt.

Wagen zich eenigen te diep, hij gaat ze opzoeken en brengt ze behouden onder dak. Deze vaderlijke zorg duurt totdat de jongen hunne geheele gedaantewisseling hebben ondergaan en voldoende kracht en vlugheid hebben verkregen. Hunne herhaalde pogingen om te ontvluchten zijn hem het teeken, dat zijne taak ten einde loopt; dit geschiedt 8 of 10 dagen nadat het nestje is ingezakt.

Hetzelfde paar visschen heeft in den zomer van 1875 drie malen kuit geschoten; elk broedsel bestond uit ongeveer 150 eieren.

De gebezigde aquariën hadden een inhoud van 15 Liters. Het water daarin werd op een temperatuur van 23° tot 25° C. gehouden.

D. HARTING PZN.